

Staria & Miltton

PR-selvitys ja mediatyö

29.8.2023

STARIA

Sisältö

- Tausta
- Kärkilöydökset
- Muita keskeisiä havaintoja
- Lopuksi

Tausta

Mitä teimme ja miksi?

Mitä?

Haastattelimme kesäkuussa kaiken kaikkiaan neljää Starian työntekijää sekä kuutta muissa yrityksissä työskentelevää kansainvälistä asiantuntijaa. Yhden haastattelun kesto oli 45 minuuttia. Haastateltavat olivat työskennelleet Suomessa 2-15 vuotta asiantuntijarooleissa eri toimialoilla suurissa tai keskisuurissa kansainvälisissä organisaatioissa.

Haastatellut olivat muuttaneet Suomeen joko opiskelun tai perheen perässä tai vaihtaneet maata oman työnantajansa sisällä. Jos haastateltu oli siirtynyt samalla työnantajalla, muutto Suomeen oli sujunut jouhevasti ja sopeutumista oli helpottanut tuttu työympäristö. Opintojen tai perheen perässä Suomeen muuttaminen voi olla vaikeampaa.

Miksi?

Staria haluaa osallistua käynnissä olevaan keskusteluun kansainvälisestä työperäisestä maahanmuutosta. Samalla se haluaa ymmärtää paremmin, minkälaisia esteitä tai vetovoimatekijöitä kansainväliset osaajat liittävätkin Suomeen.

Kärkilöydökset

**Uusi oikeistohallitus
herättää laajaa huolta -
Tärkeinä pidetyt arvot ovat
uhattuina**

Hallituksen politiikka uhkaa heikentää ulkomailta tulevien osaajien halukkuutta sekä jäädä että hakeutua Suomeen.

Haastateltavat odottavat, että kaavailut toimenpiteet ja lakimuutokset vaikuttavat Suomessa jo asuvien ulkomailta tulleiden osaajien haluun jäädä Suomeen. Moni pohtii pidemmän aikavälin suunnitelmiaan hallituksen politiikkaa vasten: onko järkevää ostaa asuntoa, kasvattaa lapsia Suomessa tai ylipäättään asettua pysyvämmiin maahan? Toisaalta haastateltavat näkevät, että Suomen houkuttelevuus kärsii nykypolitiikasta ja Suomeen hakeudutaan ulkomailta töihin entistä vähemmän.

Suomen houkuttelevuus ulkomailta tulevien osaajien silmissä ei synny vain konkreettisista politiikkatoimista, vaan yleisestä maahanmuuttoilmapiiristä. Pinnalla olleiden Suomen johtavien politiikkojen puheiden ja kirjoitusten pidemmän aikavälin merkitystä voi toistaiseksi vasta arvailla, mutta on selvää, että sanat muokkaavat todellisuutta. Kaiken kaikkiaan hallituksen maahanmuuttopolitiikka uhkaa kääntyä talouskasvutavoitteita vastaan.

“So far, things have been quite smooth. Still, it seems like a rocky ride because of those new proposed changes by the government. And if those are implemented, it will undermine the confidence of a person who has moved abroad to Finland.”

“The policies of the government are going to affect quite heavily on the confidence and makes quite big uncertainty on the future. Should I keep working here or move somewhere else, or shall I buy a home [...] or do I want to raise my kids here? [...] And if they will be enjoying the same benefits as I have been so far.”

“If these policies are implemented, people will face difficulties in hiring good talent, there will be less people coming to Finland and it will also affect the economy.”

“The new government says that we are going to do these and these things to attract more international people, but the things that they are proposing lead to totally opposite direction.”

Tasa-arvon pelätään vaihtuvan toisen luokan kansalaisuuteen.

Haastateltavat ovat tottuneet arvostamaan Suomessa ihmisoikeuksien kunnioittamista, tasa-arvoa ja syrjimättömyyttä. Keskustelu mahdollisista uudistuksista herättää haastateltavissa pelkoa “toisen luokan kansalaisuudesta”.

Toisaalta osa haastateltavista kokee, että Suomessa suhtaudutaan ulkomailta tuleviin avoimemmin kuin heidän omassa kotimaassaan. Suurimmalla osalla haastateltavista on – toistaiseksi – enimmäkseen positiivisia kokemuksia suomalaisten asenteista ulkomailta tulevia kohtaan.

“[I appreciate] the common sense that people share when it comes to the equality, diversity and inclusion.”

“Knowing that there's no discrimination, you're not worried to like anyone who will suddenly, like, maltreat you just because of your race.”

“I really like how the politics have been played out and up until recent change. I think people in general care about human rights and equality.”

“We never know what they (the government) want to do, if they want to put me in this second citizen.”

**Suomeen ei tulla
rikastumaan vaan olemaan
onnellisia - Viivan alla
painaa erityisesti työn ja
muun elämän tasapaino**

Maailman onnellisimmasta maasta etsitään onnea, joka ei löydy rahasta.

Haastateltavat korostavat poikkeuksetta työn ja muun elämän tasapainoa Suomessa työskentelyn ja elämisen parhaimpana puolena. Tämä tasapaino antaa enemmän aikaa perheelle ja muille läheisille – ja mahdollistaa paremman itsestä huolehtimisen. Kaiken kaikkiaan suomalainen työelämä koetaan vähemmän suorituskeskeisenä, kilpailuhenkisenä ja ylipäätään stressaavana.

Haastateltavat näkevät, että monissa muissa maissa tienaisi enemmän kuin Suomessa. Työn ja muun elämän tasapaino kuitenkin kompensoi tilipussia. Tähän liittyy myös se, että Suomeen ei tulla niinkään työn kuin esimerkiksi parisuhteen tai perheen takia. Haastateltavat korostavat Suomen toistuvaa kärkisijoitusta maailman onnellisimpana maana [The World Happiness Report], ja heidän omat kokemuksensa ovat tietyllä tapaa brändin elämistä todeksi.

“The best thing about working in Finland is the work-life balance, how the working culture in Finland is that you can focus on your life as well. Work does not become your personal life. You have time to spend with your kids. Do some hobbies and go for some traveling or whatever a person feels like doing in their free time.”

“Work-life balance is not a bullshit thing. Depending on when I start, I can go home after five or after 5:30 or six. However, it's still 7.5 hours of work and then being able to do an activity and still have an evening, which never happened when I was in country X.”

“Finland is really promoting work-life balance. For example, people can go or leave as soon as they're done with their work. So they are given this opportunity to be with their family at the end of the day. Your country promotes work-life balance, and they are very generous in terms of vacation and maternity leaves and family life.”

“Probably some people will go look somewhere else to get a higher salary.”

Hyvinvointipalvelut toimivat vetovoimatekijänä, mutta kuinka kauan?

Suomen hyvinvointivaltion palvelut ja edut ovat monelle ulkomailta tulevalle osaajalle vetovoimatekijä. Usein ne liittyvät haastateltavien poikkeuksetta korostamaan työn ja muun elämän tasapainoon, jota esimerkiksi mahdollisuus perhevapaisiin osaltaan vahvistaa.

Toisaalta haastateltavat tuovat esiin sen, miten näköpiirissä on palveluiden ja etujen heikentymistä – ja tietoisia heikennyksiä. Suomi ei menesty esimerkiksi koulutusvertailuissa entiseen tapaan, ja myös kaavaillut julkisen talouden leikkaukset huolettavat.

Haastateltavat kokevat Suomen verotuksen korkeaksi ja näkevät, että monelle potentiaaliselle ulkomailta tulevalle osaajalle verotus voi olla syy työskennellä muualla. Silti moni maksaa mielellään veroja panoksenaan yhteiskuntaan.

"I knew the social system – for instance, the system for parental leave. I knew it was a bit impressive here – and it is impressive."

"I had heard that Finland's education is considered the best in the world because of teaching methods and other things. If I start a family and raise my kids here, it will greatly help me."

"I'm a bit afraid of what will happen in the near future with cuts on public spending."

"School test scores are decreasing, and the Finnish magical education system is not as famous anymore."

"I feel I don't really get any benefit from the tax, but still, I have three kids, so they will end up in universities, which is free. [...] I accept it [taxing] now, but initially, it was shocking."

Työn ja muun elämän tasapainon käänköpuoli on sisäänpän käänkyneisyys.

Työ ei riitä pitämään ulkomailta tulevia osaajia Suomessa. Ystävyyssuhteilla on kriittinen merkitys sosiaalisessa integroitumisessa, mutta usein ystävyyssuhteiden luominen on Suomessa hankalaa. Haastateltavat korostavat, että monesti suomalaisilla on jo "omat ympyränsä".

Osaltaan työn ja muun elämän korostuvan tasapainon johdosta työkavereiden kanssa ei välttämättä olla valmiita viettämään aikaa työajan ulkopuolella. Haastateltavat kokevat, että Suomesta puuttuu tietynlainen "afterwork"-kulttuuri ja että töistä lähdetään kotiin heti, kun työt on tehty. Se vaikuttaa siihen, että työkavereihin ei välttämättä tutustuta henkilökohtaisesti.

Etätyöt ovat osaltaan vaikuttaneet sosiaalisen integroitumisen haasteellisuuteen. Kun suuri osa työtapaamisista on etänä, henkilökohtaisten yhteyksien luominen kollegoihin vaikeutuu entisestään.

"I was surprised that it's hard to connect with my colleagues. There are these circles of colleagues, the circle of family, and friends, and it's tough to break these barriers."

"I can be good friends with my colleague in the workplace, and we can go for lunch together. But it ends at 5:00. Not the lunch, the friendship."

"In country X, there are many after-work activities. And because we prioritize the workplace over our personal lives, there are many get-togethers. Still, here we don't get together much. I like it in a way that you don't need to sacrifice your personal life over work."

"Due to the remote work I'm less forced to integrate to to the community which might not be good."

Muita keskeisiä havaintoja

Työn etsiminen Suomesta on lähtökohtaisesti vaikeaa.

Haastateltavat korostavat, että työn etsiminen Suomesta on lähtökohtaisesti vaikeaa. Työnsaanti vaatii usein suhteita – ja hyvää tuuria. Työhaun vaikeudesta liikkuu myös huhuja ulkomailta tulevien osaajien keskuudessa.

Vaikka työ itsessään ei yhä useammin vaatisi suomenkielen taitoa, kielitaidon puutteella koetaan silti olevan merkitystä rekrytointipäätöksissä. Haastateltavat myös nostavat esiin, että ulkomainen nimi itsessään voi vaikuttaa luotaantyöntävästi rekrytointiprosessissa.

Myös rekrytointiprosessit koetaan Suomessa kuormittaviksi. Haastateltavien kokemusten mukaan rekrytointiprosessit vievät paljon enemmän aikaa kuin esimerkiksi omassa kotimaassa.

Lisäksi Suomessa rekrytoijat eivät aina tunnista esimerkiksi ulkomaisia tutkintoja ja muita pätevyyyksiä, ja se tekee työhausta entistä haastavampaa.

Kaiken kaikkiaan on yleistä, että ulkomailta tulevat osaajat ottavat urallaan askeleita taaksepäin tullakseen rekrytoituksi Suomessa.

”I looked for a job, and it was a tough process. [...] Some people [recruiters] were very interested in my profile. Still, the lack of Finnish was mostly an obstacle.”

“Maybe the language barrier, even though in our industry IT we're not really required to learn and speak Finnish.”

”I really think that it's even though it's not mandatory to learn Finnish [...] It's like a unsaid requirement.”

”They open a resume and see foreign names and foreign universities. How can they know whether it is a good university and other backgrounds?”

”No matter if you have a doctorate or master's degree, or any other experience, the TE office usually recommends starting from work where you don't need specific skills, such as childcare support.”

Suomen työkuultuurissa arvostetaan matalia hierarkioita ja luottamusta.

Haastateltavat arvostavat suomalaisessa työkuultuurissa erityisesti matalia hierarkioita. Matalat hierarkiat tarkoittavat esimerkiksi sitä, että omia näkemyksiään voi tuoda esiin iästä ja tittelistä riippumatta.

Haastateltavat korostavat myös luottamuksen ilmapiiriä ja kokemusta siitä, että kukaan ei vahdi työntekoa olan takana niin kauan kuin työt tulevat tehdyksi.

Toisaalta haastateltavat tuovat esiin kuulttuuriset erot esimerkiksi palautteenannossa. Moni kokee, että Suomessa ei saa suoraa palautetta työstään.

Kaiken kaikkiaan kuulttuuriset erot vaativat tunnistamista ja yhteensovittamista. Se hoituu usein avoimella keskustelulla, jonka käyminen ei kuitenkaan ole itsestään selvää.

"Two massive taboos broke in the first week of my job in Finland. We had a team meeting, and I saw my colleagues and boss naked. That was very weird, and we talked about salaries. Two things that never happened."

"However, suppose you have a niche, and you are recognized as an expert. In that case, you may have like one year or six months of experience in that field, but you're the only one who knows how it works; they listen to you. That's amazing."

"So my employer trusts me, and I can trust them. I don't have to think about how they try to trick me. Or they do not have to think I tried to cheat the system."

"Let's say you've failed something, and they will not tell you about it. [...] If someone has something on me, you should speak to me before telling others."

"There should be some conversation on how to work best together before you assess the other person based on cultural differences. It took me several months until I had this conversation. It would have been better if I had shared my cultural background initially."

Lopuksi

”Suomessa ollaan kevään 2023 eduskuntavaalien ja hallituksen vaihtumisen myötä uuden kynnyksellä.”

Haastatteluista nousee esiin se, miten Suomessa ollaan kevään 2023 eduskuntavaalien ja hallituksen vaihtumisen myötä uuden kynnyksellä.

Haastatteluissa korostuu huoli siitä, millä tavalla oikeistohallituksen kaavailema politiikka vaikuttaa kansainvälisten osaajien haluun toisaalta hakeutua Suomeen töihin ja toisaalta jäädä tänne.

Kaikki tämän tutkimuksen haastattelut toteutettiin ennen kesällä 2023 leimahtanutta kohua Petteri Orpon hallituksen ministereiden natsistisesta ja rasistisesta viestinnästä.

“Suomeen tullaan olemaan onnellisia”

Ulkomailta tulleiden osaajien ääni ei toistaiseksi ole juuri kuulunut esimerkiksi työperäistä maahanmuuttoa koskevassa julkisessa keskustelussa. Keskustelua käyvät pääasiassa suomalaiset keskenään. Kysymys on kuitenkin siitä, millaisessa Suomessa ulkomailta tulevat osaajat haluavat elää ja mitä arvoja he Suomessa pitävät tärkeänä. Siksi on tärkeää kuulla myös muualta muuttaneita.

Hallituksen ympärillä pyörivä kriisi tulee todennäköisesti jatkumaan pitkään. On selvää, että maahanmuuttoon liittyvä ilmapiiri ei synny vain konkreettisista politiikkatoimenpiteistä, vaan koko julkisesta keskustelusta arvolutauksineen. Maahanmuuttopolitiikkaan kytkeytyy oleellisesti arvokysymyksiä muun muassa ihmisoikeuksiin ja tasa-arvoon liittyen. Haastatteluista on tulkittavissa huoli siitä, miten ulkomailta tulleiden osaajien arvossa pitämät arvot ovat uhattuna nykyisessä koventuneessa poliittisessä ilmapiirissä.

Arvokysymykset linkittyvät luontaisesti myös kysymykseen siitä, millaista elämää Suomesta etsitään. Haastatteluista nousee voimakkaasti esiin se, että Suomeen tullaan olemaan onnellisia, ei rikastumaan. Onnelliseen elämään taas liittyy oleellisesti Suomessa toteutuva työn ja muun elämän välinen tasapaino, jota hyvinvointivaltion palvelut ja etuudet tukevat.

Kiitos!

STARIA miltton

Lisätietoja:

Artti Aurasmaa | CEO, Staria
+358 45 186 1775 | artti.aurasmaa@staria.com